

Warszawa, 2 czerwca 2016 r.

Relacja z Free Market Road Show 2016 w Warszawie

“Największą przeszkodą są nadmierne regulacje” – powiedział John Chisholm, amerykański przedsiębiorca z Doliny Krzemowej, podczas konferencji Free Market Road Show w Warszawie.

20 maja 2016 roku odbyła się kolejna, czwarta już edycja Free Market Road Show (FMRS) w Warszawie. Głównym organizatorem konferencji w Polsce było **Forum Obywatelskiego Rozwoju (FOR)**, a cały [cykl konferencji FMRS](#) w Europie zorganizowało **Austrian Economics Center** wraz z lokalnymi partnerami. Konferencja, podobnie jak w latach poprzednich, gościła w **Szkole Głównej Handlowej w Warszawie**, a wydarzenie było częścią obchodów 110-lecia SGH.

Konferencja przyciągnęła m.in. wielu studentów, dyplomatów, przedsiębiorców, naukowców i przedstawicieli organizacji pozarządowych. Na konferencję zostali także zaproszeni uczestnicy XIV edycji Wiosennej Szkoły Leszka Balcerowicza. W [panelach dyskusyjnych](#) udział wzięli: prof. Leszek Balcerowicz, John Chisholm, Piotr Dubno, Christopher Lingle, Aleksander Łaszek, Ron Manners, prof. Deirdre McCloskey, Ignacy Morawski, Marcin Nowacki, Roman Rewald i dr Richard Zundritsch.

Konferencję otworzyła **Agata Stremecka** – Prezes Zarządu Forum Obywatelskiego Rozwoju (FOR), która podkreśliła, że wśród wielu tematów oscylujących wokół wolnego rynku nie da się, a wręcz nie można wybrać tego, który byłby tym najważniejszym. Stąd duża różnorodność tematyczna podczas tegorocznej edycji FMRS. Następnie głos zabrał Rektor Szkoły Głównej Handlowej – prof. **Tomasz Szapiro**, wspominając o roli tego typu wydarzeń w 110 letniej misji edukacyjnej SGH.

Pierwszy panel konferencji – *“Europe in Times of Change Jobs, entrepreneurship, start-ups, sharing economy, and the European Demos”* – poświęcony został tematyce przedsiębiorczości w kontekście zmian zachodzących w Europie. Moderatorem rozmowy był **Błażej Moder** – członek Rady FOR.

Jako pierwszy głos zabrał **John Chisholm** – CEO w John Chisholm Group, doświadczony amerykański przedsiębiorca z Doliny Krzemowej i autor książki [„Unleash Your Inner Company”](#). W swoim wystąpieniu podkreślał ogromną nieprzewidywalność biznesu. Jak słusznie zauważył, nikt nie jest w stanie przewidzieć, która technologia odniesie sukces, ani też kto w wyścigu pomiędzy przedsiębiorcami przegra. Dotyczy to także polityków, którzy powinni ograniczyć swoje interwencje na rynku. Sukces Doliny Krzemowej to sukces rozwoju organicznego, a nie centralnego planu budowy takiego miejsca. Zdaniem J. Chisholma, tym, co sprawia, że trudniej prowadzi się biznes, są nadmierne regulacje prawne. To one w największym stopniu ograniczają rozwój przedsiębiorczości. Polskie państwo powinno przede wszystkim stworzyć właściwe środowisko sprzyjające wzrostowi innowacji, a nie odgórnie sterować gospodarką, w oderwaniu od prawdziwych potrzeb przedsiębiorców. Warto zaufać wolności i wolnemu rynkowi, bo to te wartości ułatwiają innowacyjne biznesowe przedsięwzięcia. Całe wystąpienie [„How to create Silicon Valley in Poland”](#) dostępne na stronie 4Liberty.eu.

Na szkodliwą działalność rządów zwrócił również uwagę **Ron Manners** – Dyrektor Wykonawczy Mannwest Group i założyciel Mannkal Economic Education Foundation w Australii. Jego zdaniem zmiany wprowadzane przez polityków w celu poprawy sytuacji gospodarczej ich krajów opierają się przede wszystkim na zastępowaniu jednych przepisów innymi, zamiast ograniczaniu liczby regulacji. To, czego naprawdę potrzebujemy, to zmiana koncepcji kierowania państwem, tak by było mniej

obecne w gospodarce. Większą uwagę powinniśmy skupić na indeksach wolności gospodarczej i Doing Business. Jeśli tam poprawimy swoją pozycję, to wzrośnie ona również w oczach inwestorów.

Problem nadmiernych regulacji prawnych w biznesie pojawił się również w wypowiedzi kolejnego eksperta **Marcina Nowackiego** – przedsiębiorcy, przedstawiciela Warsaw Enterprise Institute. Z jego polskiej perspektywy to nadmierna produkcja prawa blokuje innowacje i nie pozwala przedsiębiorcom w pełni się rozwinąć. Marcin Nowacki podkreślił także szkodliwość wspierania przez państwo niektórych sektorów gospodarki. To w dużym stopniu ogranicza działanie w tych sektorach, a przede wszystkim blokuje rozwój konkurencji. Państwo nie powinno tworzyć specjalnych przywilejów dla polskich małych i średnich firm, ale umożliwić wszystkim firmom działanie na równych zasadach, bez przywilejów dla wybranych. W tej chwili niektórzy gracze na rynku są jednak uprzywilejowani.

Kolejny panel dyskusyjny poświęcony został przyszłości wzrostu gospodarczego i rządów prawa w Polsce. Tę część spotkania otworzył moderator **Marek Tatała** – Wiceprezes Zarządu FOR i szef komitetu organizującego konferencję, po czym przekazał głos prof. **Leszkowi Balcerowiczowi** – Przewodniczącemu Rady Fundacji FOR.

Prof. **Leszek Balcerowicz** nawiązał do leksykalnego znaczenia polityki, na którą składają się system polityczny oraz zachowania w tym systemie. Elementy te nierozdzielnie związane są z politykami (z ang. *policies*), które mają wpływ na wyniki ekonomiczne państwa, w tym przede wszystkim na wzrost gospodarczy. Zdaniem prof. Balcerowicza to, jaki poziom osiągnie polska gospodarka w przyszłości oraz na jakim poziomie będą rządy prawa, zależy głównie od tego jak będzie wyglądał w Polsce system polityczny i rozkład sił w społeczeństwie – dlatego trzeba się mobilizować do działania, a nie wyłącznie do krytykowania. W odniesieniu do obecnej sytuacji związanej z Trybunałem Konstytucyjnym w Polsce prof. Balcerowicz stwierdził, iż „*rządy prawa w polskim systemie przechodzą załamanie*”. Prof. Balcerowicz nawiązał też do drugiego wydania książki „[Trzeba się bić z PiS o Polskę](#)” swojego autorstwa, w której ocenia sytuację w kraju po dojściu PiS do władzy.

Odpowiedzią na słabnące siły napędzające wzrost polskiej gospodarki mogła by być realizacja planu zawartego w raporcie FOR „[Następne 25 lat. Jakie reformy musimy przeprowadzić, by dogonić Zachód?](#)”. Najważniejsze punkty raportu omówił **Aleksander Łaszek** – Wiceprezes FOR oraz główny autor tego opracowania. Jeśli mówimy o rządach prawa, to oddziałują one zwłaszcza na wydajność i inwestycje. Przez ostatnie 25 lat w Polsce wzrost gospodarczy oparty był głównie na wzroście wydajności, natomiast w ostatnich latach jest on coraz wolniejszy. Są w Polsce firmy o bardzo wysokiej wydajności, ale też istnieją takie, których wydajność pracy jest bardzo niska. W dobrze prosperującej gospodarce, najślabsze pod tym względem przedsiębiorstwa powinny zniknąć, jednak w Polsce tak się nie dzieje. Barierą dla konkurencji jest także duża liczba firm państwowych. „*Z 50 największych firm w Polsce, aż 17 jest kontrolowanych przez polityków*”. Nie jest to jednak jedyna bariera dla konkurencji, a w rezultacie wzrostu gospodarczego. Kolejną jest ilość przepisów funkcjonujących i tworzonych w Polsce. Państwo ingerując w tak nadmierny sposób w gospodarkę sprawia, że nie może się ona prawidłowo rozwijać.

Ignacy Morawski - Szef Programu polityki publicznej i governance w Wise Europa, odniósł się do problemu w nieco szerszej - międzynarodowej perspektywie. Poza tym ekspert podkreślił, że zwłaszcza krótkoterminowo – w przeciągu dwóch lat – perspektywy wzrostu polskiej gospodarki wyglądają dobrze. Pomimo osłabienia rządów prawa w Polsce, wpływ tych zmian nie jest aż tak silny jak możemy zaobserwować w Turcji, czy Brazylii. Jednak długoterminowo perspektywy wzrostu polskiej gospodarki nie wyglądają już tak dobrze. Morawski podkreślił, że to, co zagraża rozwojowi polskiej gospodarki w długim okresie to ryzyko dezintegracji Unii Europejskiej. Jeśli UE pozostanie stabilna, Polska również na tym zyska. Stabilność gospodarczą można również osiągnąć i utrzymać dzięki właściwej polityce państwa.

Kolejny uczestnik panelu **Roman Rewald** – Prawnik, Partner w Weil, Prezes Centrum Mediacji Lewiatan zgodził się z twierdzeniem prof. Balcerowicza, że funkcją państwa jest właściwa polityka tworzenia prawa, aby wspierało ono konkurencję i wzrost gospodarczy. Jest to nierozdzielnie związane z ideą rządów prawa, które powinny wzmacniać atrakcyjność Polski dla inwestorów. Jednak działania polskiego rządu osłabiają rządy prawa, psują wizerunek polski za granicą i osłabiają atrakcyjność naszej gospodarki. Przepisy prawa to jednak nie wszystko. Istotne jest również to, w jaki sposób prawo jest w państwie egzekwowane. Statystyki dla Polski w tym zakresie nie są sprzyjające. Zbyt dużo spraw zalega w sądach, które działają w sposób nieefektywny, co zniechęca inwestorów do angażowania kapitału. R. Rewald podkreślił rolę mediacji, jako narzędzia, które mogłoby odciążyć sąd od części spraw i usprawnić rozwiązywanie sporów pomiędzy przedsiębiorcami i osobami prywatnymi.

W ostatnim panelu konferencji Free Market Road Show poruszony został temat, który budzi często największą emocji – „*Death and Taxes, EU Tax Harmonization vs. Tax Competition, BEPS, FATCA, and Tax Havens under Siege*”. Moderatorem dyskusji o podatkach i rajach podatkowych była **Agata Stremecka** – Prezes FOR.

Panel trzeci otworzyło wystąpienie wybitnego gościa podczas Free Market Road Show **prof. Deirdre McCloskey** – ekonomistki z Uniwersytetu Illinois w Chicago, która przypominała o historii kapitalizmu i fundamentalnym znaczeniu wolności. Starła się pokazać dlaczego wielu ekonomistów nie rozumie współczesnego świata. Podkreślała, że kapitalizm nie opiera się jedynie na inwestycjach w kapitał, chociaż te też są ważne. Kapitalizm, to przede wszystkim innowacje, których źródłem są idee. Zdaniem prof. McCloskey zamiast pojęcia kapitalizm należałoby używać pojęcia innowizm (z ang. *innovism*), gdyż lepiej oddaje ono naturę tego zjawiska i pokazuje źródła wzrostu gospodarczego, który obserwujemy na świecie w ostatnich 200 latach. Prof. McCloskey zachęciła też do zapoznania się z jej trylogią, na którą składają się trzy niezwykle ciekawe i dobrze napisane książki: **Bourgeois Virtues, Bourgeois Dignity i Bourgeois Equality**. Więcej informacji o książkach znaleźć można [na stronie prof. Deirdre McCloskey](#).

Po wstępie prof. McCloskey poświęconemu zachodzącym zmianom gospodarczym i ustrojowym, kolejny ekspert, dr **Richard Zundritsch** z Austrian Economics Center, powiązał je ze zmianami w polityce fiskalnej i podatkowej. Podkreślał ogromne zróżnicowanie stawek podatkowych na świecie. R. Zundritsch podzielił się swoimi obserwacjami z czasów, kiedy pracował w branży bankowej. To, co w największym stopniu zwróciło wówczas jego uwagę, to fakt, iż politycy uzgadniali swoje pomysły podatkowe właśnie z takimi dużymi podmiotami jak banki, czy duże korporacje. To najwięksi gracze rynkowi mieli więc wpływ na to, kto i ile zapłaci. Skomplikowane systemy podatkowe i wysokie podatki szkodzą przedsiębiorczości i wzrostowi gospodarki. Dr Zundritsch nie sprzeciwia się harmonizacji podatkowej w UE, o ile oznaczałaby ona zrównanie podatków do poziomu kraju gdzie są one najniższe i najprostsze. Dobrym pomysłem są jednakowe i niskie podatki płacone przez wszystkich. W przeciwnym razie naturalną reakcją będzie ucieczka do krajów gdzie takie proste i niskie podatki istnieją.

Zagadnienie dotyczące podatków rozwinął **Christopher Lingle** z Uniwersytetu Francisco Marroquín. Ekspert podkreślał, że podatki są przede wszystkim elementem systemu redystrybucji. Chodzi o to, aby redystrybuować środki od jednej grupy, zazwyczaj bardziej zamożnej, do drugiej, często tej biedniejszej. Problemem jest to, że o tym kto i jakie podatki będzie płacił, a także jak wygląda redystrybucja, decydują wyłącznie politycy. To oni narzucają zasady, których obywatele później muszą przestrzegać. Mamy jednak takie państwa jak Wenezuela, czy Argentyna, gdzie poziom korupcji jest ogromny. Jak można płacić swoje ciężko zarobione pieniądze na skorumpowane państwo? Albo dlaczego obywatele mieliby płacić podatki na państwo, które wydaje je w sposób nieefektywny? Wszystko to sprawia, że uzasadniona staje się ucieczka do rajów podatkowych.

Polskim uczestnikiem ostatniego panelu FMRS był **Piotr Dubno**, ekspert Polskiej Rady Biznesu. Przypomniał, że w tzw. Panama Papers, widnieją nazwiska wielu polityków. A to oni sami ustalają wysokość podatków i represyjność systemu podatkowego, po czym ze swoimi pieniędzmi uciekają do rajów podatkowych, bo nie chcą podlegać prawu, które sami ustanowili. Ekspert podkreślił też, że kluczowym problemem jest skomplikowanie systemu podatkowego, w tym coraz bardziej zawiłe przepisy prawne i niejasne interpretacje. W tym obszarze także polski system podatkowy wymaga naprawy i radykalnego uproszczenia. P. Dubno przyznał, że chciałby, aby prawo było tak proste, jak to tylko możliwe. Właśnie to powinno być ważnym celem polskich polityków i osób, które decydują o kształcie systemu prawnego, w tym systemu podatkowego. Tylko w ten sposób, tzn. poprzez uproszczenie systemu, można przyciągać więcej inwestycji i zapobiegać ucieczkom do rajów podatkowych.

Podczas tegorocznej edycji konferencji **Free Market Road Show** poruszono wiele ważnych tematów, dotyczących wolnego rynku i wolności gospodarczej, a także ważnych wyzwań stojących przed polską gospodarką. Większość ekspertów zgadzała się, że im większa jest ingerencja państwa w funkcjonowanie podmiotów gospodarczych, tym mniejsza jest ich efektywność. To, czym powinni zająć się politycy, to przede wszystkim uproszczenie przepisów, w tym przepisów podatkowych, ujednoczenie stawek podatkowych, ograniczenie produkcji prawa i stworzenie „klimatu” wolności gospodarczej i rządów prawa (ang. *rule of law*), który sprzyjałby inwestycjom i przedsiębiorczym zachowaniom. Bez tych działań tempo wzrostu gospodarczego stale będzie spadać, a pozycja takich krajów jak Polska w międzynarodowych rankingach wolności gospodarczej, przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej ulegnie osłabieniu.

Partnerami konferencji Free Market Road Show w Warszawie byli: SKN Spraw Zagranicznych SGH, SKN Ekonomicznej Analiz Prawa SGH, European Students for Liberty – Polska, Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, Warsaw Enterprise Institute (WEI), Instytut Misesa, Stowarzyszenie KoLiber, Stowarzyszenie Libertariańskie, Fundacja Wolności i Przedsiębiorczości oraz strona Obiektywizm.pl. Dziękujemy też Szkole Głównej Handlowej za możliwość organizacji FMRS już po raz czwarty na terenie uczelni, a także Ambasadzie Austrii za organizację spotkania dla prelegentów z okazji Free Market Road Show w dniu poprzedzającym konferencję. Mamy nadzieję, że już za rok wspólnie z **Austrian Economics Center** i licznymi partnerami będziemy mogli zaprosić wszystkich na piątą edycję FMRS w Warszawie.

Autorzy

Karolina Wąsowska

Asystentka Zarządu ds. prawnych

e-mail: karolina.wasowska@for.org.pl

Marek Tatała

Wiceprezes Zarządu,

Ekonomista

e-mail: marek.tatala@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](#) · [@FundacjaFOR](#)